

**11 oktober
2017**

1V **Opiniepanel**

**Onderzoek:
'Regeerakkoord kabinet
Rutte III'**
<http://opiniepanelen.vandaag.nl>

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 50.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de laatste Tweede Kamerverkiezingen. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 50 tot 60 procent van de panelleden.

'Regeerakkoord kabinet Rutte III'

10 oktober 2017

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek deden 20.693 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee.

Het onderzoek is gehouden van 10 oktober (na 18.00 uur) tot 11 oktober 2017. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Petra Klapwijk, petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Samenvatting

Kiezers verdeeld over het nieuwe regeerakkoord

CDA-kiezers kritisch

Kiezers zijn verdeeld over het nieuwe regeerakkoord. De helft (44%) beoordeelt het hele pakket maatregelen als goed, de andere helft (48%) vindt het een slecht akkoord. Kiezers van de vier partijen van de nieuwe coalitie zijn over het algemeen tevreden, maar die van het CDA zijn het meest kritisch. De meeste kiezers verwachten niet dat het kabinet de rit gaat uitzitten. Dit blijkt uit een onderzoek van EenVandaag onder 20.000 mensen.

CDA-achterban minder positief

Voor de achterban van D66 (82%), VVD (78%), CU (76%) zijn positief over het nieuwe regeerakkoord. De ondervraagde kiezers van het CDA zijn het minst tevreden: van hen vindt 62 procent het een goed akkoord. Zij betreuren het dat het CDA het niet voor elkaar heeft gekregen om het eigen risico in de zorg te verlagen, vinden dat er te weinig wordt gedaan voor ouderen en een deel had graag een uitbreiding van het kinderpardon gezien.

Boodschappen bottleneck

Volgens premier Rutte is het de bedoeling dat alle groepen in de samenleving er nu op vooruit gaan. Bij de deelnemers aan het onderzoek is dit gevoel er nog niet. Maar liefst 45 procent verwacht dat de nieuwe maatregelen voor een verslechtering van hun financiële situatie gaan

zorgen. Zij maken zich vooral zorgen over de verhoging van het lage BTW-tarief waardoor de dagelijkse boodschappen een stuk duurder worden. In deze groep zitten veel werklozen, mensen met een laag inkomen en ouderen met een pensioen.

Mensen met een baan en een midden- of hoger inkomen zijn wat positiever. Slechts 13 procent verwacht er door de maatregelen van het nieuwe kabinet op vooruit te gaan en een derde (37%) denkt dat er voor zijn huishouden niet veel verandert.

Blij met inzet op klimaat

Ondanks de zorgen voor de eigen portemonnee zijn er ook veel maatregelen uit het regeerakkoord die wel kunnen rekenen op steun van alle kiezers. De inzet op klimaat en milieu valt goed. Bijna driekwart (71%) van de deelnemers aan het onderzoek is blij dat het kabinet maatregelen gaat nemen om ervoor te zorgen dat er in 2030 de helft minder CO2 uitstoot is in Nederland dan in 1990. Ook de sluiting van de kolencentrales (72%) en de komst van een minister voor klimaat (63%) kunnen rekenen op steun.

Verandering integratiebeleid goed

Veel kiezers zijn juichen ook de verandering in het integratiebeleid toe. Het kabinet geeft vluchtelingen met een verblijfsstatus de eerste twee jaar geen uitkeringen en toeslagen meer. In plaats daarvan krijgen ze 'leefgeld' en hulp bij hun integratie van de gemeente. Tweederde (64%) vindt dit een goed plan. Kiezers van alle partijen behalve GroenLinks (45%) en de SP (49%) zijn hier in meerderheid voor.

Steun voor vaderschapsverlof en Wilhelmus

Andere maatregelen waar een meerderheid van de ondervraagde kiezers blij mee zijn zijn de investeringen in defensie en onderwijs, al vindt nog lang niet iedereen dit genoeg. Uitbreiding van het vaderschapsverlof (69%), maatschappelijke dienstdienst voor jongeren (61%) en verplichte les over het Wilhelmus en een bezoek aan het Rijksmuseum (54%) scoren ook goed.

Boosheid over eigen woningforfait

De minst populaire maatregel uit het regeerakkoord is plan om mensen die hun huis al afbetaald hebben nu ook voor het eigen woningforfait te laten betalen. Driekwart (65%) vindt dit een slechte zaak. Onder woningbezitters ligt dit nog hoger (72%). Over het versneld afbouwen van de hypotheekrenteaf trek is meer verdeeldheid: 43 procent is hier wel voor, 33 procent is tegen.

Kabinet zit de rit niet uit

In het onderzoek werd ook de vraag voorgelegd of mensen denken dat het nieuwe kabinet de rit gaat uitzitten. De grootste groep (57%) denkt dat Rutte III de vier jaar niet gaat volmaken. Volgens hen zijn de verschillen tussen de vier partijen te groot en is hun meerderheid te klein om het lang vol te houden.

Vragenlijst en uitslagen

Welkom bij het onderzoek over het nieuwe regeerakkoord.

Na een lange formatie presenteerden VVD, CDA, D66 en de ChristenUnie het regeerakkoord van het nieuwe kabinet. Mark Rutte wordt opnieuw premier.

In dit onderzoek willen we weten hoe u denkt over de nieuwe coalitie en wat u vindt van de belangrijkste punten uit het regeerakkoord. Verwacht u dat u er op vooruit gaat of niet en hoe lang denkt u dat dit kabinet gaat regeren?

Vindt u het wel of niet acceptabel dat er nu een kabinet van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie komt?

Wel acceptabel 55%

Niet acceptabel 37%

Weet niet / geen mening 8%

VVD-kiezers: 89% acceptabel

CDA-kiezers: 77% acceptabel

D66-kiezers: 88% acceptabel

CU-kiezers: 89% acceptabel

Nieuwe ministersposten

Het kabinet komt naar alle waarschijnlijkheid met een aantal nieuwe ministersposten.

Vindt u het een goede of een slechte zaak als er een aparte minister voor Klimaat in het nieuwe kabinet komt?

Een goede zaak 63%

Een slechte zaak 22%

Weet niet / geen mening 15%

Vindt u het een goede of een slechte zaak als er een aparte minister voor Asiel en Migratie in het nieuwe kabinet komt?

Een goede zaak 66%

Een slechte zaak 20%

Weet niet / geen mening 14%

Het nieuwe kabinet gaat waarschijnlijk bestaan uit 16 ministers en 8 staatssecretarissen.

Hoe de verhouding man / vrouw is verschilt per kabinet. In het kabinet Rutte II is 46 procent van de ministers en staatssecretarissen vrouw.

Bent u het eens of oneens met de volgende stelling':

'Het nieuwe kabinet moet ten minste voor de helft uit vrouwen bestaan.'

Mee eens 28%

Mee oneens 56%

Weet niet / geen mening 16%

Jeanine Hennis werd voor haar aftreden gezien als een serieuze kandidaat voor een ministerspost in het nieuwe kabinet Rutte III.

Vindt u dat Hennis minister kan worden in dit nieuwe kabinet?

We bedoelen hiermee op een andere ministerspost dan Defensie.

Ja 36%

Nee 55%

Weet niet / geen mening 9%

Opvallende plannen regeerakkoord

Afgelopen weken lekten al diverse plannen uit het regeerakkoord uit in de media. Dinsdagmiddag werd het regeerakkoord met alle plannen gepresenteerd. Verderop in het onderzoek leggen we u een aantal van deze plannen voor. We willen nu eerst van u weten welke plannen u zelf het meest zijn opgevallen in positieve en in negatieve zin. Als u het niet weet hoeft u niets in te vullen.

Welke plannen uit het regeerakkoord zijn u het meest opgevallen in positieve zin en waarom?

Mensen zijn positief over de milieumaatregelen van het kabinet, zoals het voornemen om in 2030 de helft minder CO2 uit te stoten ten opzichte van 1990.

Ook de extra investeringen in Defensie worden toegejuicht, maar veel mensen laten optekenen dat het eigenlijk nóg wel meer had mogen zijn dan de nu toegezegde 1,5 miljard. Ook onderwijs wordt veel genoemd – goed dat ze daar geld voor reserveren, maar ook hier: eigenlijk vinden de meeste mensen het niet genoeg. Leraren verdienen méér salaris dan de 3% die ze nu krijgen.

Welke plannen uit het regeerakkoord zijn u het meest opgevallen in negatieve zin en waarom?

Als het meest negatief wordt genoemd de BTW-verhoging van 6 naar 9 procent en het plan om mensen die hun eigen huis al hebben afbetaald ook voor het eigenwoningforfait te laten betalen.

Inhoud regeerakkoord

We leggen u nu een aantal opvallende plannen uit het regeerakkoord voor. Als u de plannen nog onvoldoende duidelijk vindt kunt u ook 'weet niet' invullen.

Defensie

De nieuwe coalitie gaat jaarlijks ongeveer 1,5 miljard euro extra uittrekken voor defensie. Dit geld is in de eerste plaats bedoeld om achterstallig onderhoud te plegen, gebrekkig materieel te vervangen en arbeidsvoorwaarden van de militairen te verbeteren.

Dit is een grotere investering dan de afgelopen jaren. Volgens critici is dit nog steeds onvoldoende.

Vindt u dat het nieuwe kabinet op deze manier voldoende, te veel of te weinig investeert in defensie?

Te veel 6%

Voldoende 34%

Te weinig 46%

Weet niet / geen mening 14%

Leraren basisonderwijs

De leraren in het basisonderwijs zijn ontevreden over de werkdruk en hun

salaris.

De onderwijsvakbonden willen 500 miljoen euro voor de verlaging van de werkdruk. Het nieuwe kabinet geeft dit bedrag gespreid over de komende 4 jaar.

De basisschool leraren willen ook 900 miljoen euro extra voor salarissen, dat is een verhoging van zo'n 10 procent. Ze willen dat hun salaris meer gelijk loopt met leraren in het voortgezet onderwijs - die verdienen momenteel zo'n 20 procent meer dan zij.

In de begroting voor 2018 is 270 miljoen euro extra toegezegd voor loonsverhoging van leraren in het basisonderwijs, dat is 3 procent (40 tot 80 euro) extra per maand. Het nieuwe kabinet staat achter dit bedrag, maar doet daar geen geld bovenop.

Vindt u dat het nieuwe kabinet op deze manier voldoende, te veel of te weinig investeert in het basisonderwijs?

Te veel 5%

Voldoende 45%

Te weinig 40%

Weet niet / geen mening 9%

Nederlandse identiteit in het onderwijs

In het regeerakkoord staat dat leerlingen verplicht les krijgen over het Wilhelmus. Ook moeten ze tenminste één keer tijdens hun schoolloopbaan het Tweede Kamergebouw en het Rijksmuseum bezoeken.

Vindt u het een goed of een slecht plan dat scholieren op deze manier les krijgen over de Nederlandse identiteit?

Een goed plan 54%

Een slecht plan 35%

Weet niet / geen mening 11%

Maatschappelijke diensttijd

Het kabinet komt met de invoering van een 'maatschappelijke diensttijd' voor jongeren van maximaal 6 maanden. Als ze enige tijd vrijwilligerswerk doen in de zorg, wijkcentra, of met vluchtelingen, krijgen ze voorrang op een baan bij de overheid. De 'diensttijd' is niet verplicht.

Vindt u de invoering van een 'maatschappelijke diensttijd' een goed of een slecht plan?

Een goed plan 61%

Een slecht plan 28%

Weet niet / geen mening 10%

Belastingen en financiële situatie huishouden

Het nieuwe kabinet trekt ongeveer 5 miljard uit voor lastenverlichting. Volgens premier Rutte is het de bedoeling dat alle groepen in de samenleving er op vooruit gaan.

De inkomstenbelasting gaat omlaag en twee van de vier belastingschijven verdwijnen. Een inkomen tot 68.000 euro bruto per jaar betaalt dan 37 procent belasting, de inkomens daar boven betalen 50 procent. Het is de bedoeling dat dit in 2019 in gaat.

Het vermogen waarover iemand geen belasting hoeft te betalen gaat omhoog van 25.000 naar 30.000 euro per persoon.

Er gaat meer geld naar toeslagen voor ouders met kinderen. Door verhoging van de ouderenkorting krijgen ouderen er wat bij.

De vereenvoudiging van het belastingstelsel kost veel geld. Om dat te betalen gaat oa het lage BTW-tarief voor bv boodschappen, medicijnen en de kapper omhoog van 6 naar 9 procent.

De volgende vraag is nu wellicht nog moeilijk te beantwoorden. Toch willen we u vragen wat uw eerste indruk is. Als u het niet weet kunt u dat ook invullen.

Verwacht u dat de financiële situatie van uw eigen huishouden beter of slechter zal worden door de maatregelen van het nieuwe kabinet of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

Beter 13%

Ongeveer hetzelfde 37%

Slechter 45%

Weet niet / geen mening 5%

Hypotheekrenteaftrek beperken

De hypotheekrenteaftrek wordt versneld afgebouwd tot het laagste belastingtarief (37%) in 2023.

Huizenbezitters worden gecompenseerd door het eigenwoningforfait, een heffing voor woningbezitters die is gebaseerd op de WOZ-waarde, te verlagen.

Vindt u het een goed of een slecht plan om de hypotheekrenteaftrek op deze manier versneld af te bouwen?

Een goed plan 43%

Een slecht plan 33%

Weet niet / geen mening 24%

Vrijstelling eigenwoningforfait verdwijnt

De vrijstelling voor het eigenwoningforfait voor huiseigenaren die hun hypotheek al helemaal hebben afgelost verdwijnt. Ook zij moeten het eigenwoningforfait gaan betalen. De maatregel wordt gefaseerd in een periode van 30 jaar ingevoerd.

De vrijstelling was eerder ingevoerd om het aflossen te stimuleren. Dit zou niet meer nodig zijn omdat de hypotheekrente bij aflossingsvrije hypotheek niet meer aftrekbaar is.

Vindt u het een goed of een slecht plan om huiseigenaren die hun hypotheek al helemaal hebben afgelost ook voor het eigen woningforfait te laten betalen?

Een goed plan 17%

Een slecht plan 65%

Weet niet / geen mening 18%

Arbeidsmarkt

Het kabinet neemt diverse maatregelen om de flexibilisering van de arbeidsmarkt terug te dringen.

Vindt u het een goede of een slechte zaak om de flexibilisering van de arbeidsmarkt terug te dringen?

Een goede zaak 68%

Een slechte zaak 12%

Weet niet / geen mening 20%

Vaderschapsverlof

Het vaderschapsverlof gaat van 2 naar 5 dagen. Ook wordt het mogelijk voor partners om 5 weken aanvullend verlof te nemen tegen uitbetaling van 70 procent van het loon.

Vindt u het een goede of een slechte zaak dat het vaderschapsverlof op deze manier uitgebreid wordt?

Een goede zaak 69%

Een slechte zaak 21%

Weet niet / geen mening 10%

Klimaatwet

Het kabinet wil zich houden aan het klimaatakkoord van Parijs van 2015. Volgens dit akkoord moet de CO2 uitstoot in 2050 gedaald zijn met zo'n 90 procent ten opzichte van 1990. Landen mogen zelf bepalen hoe zij die doelstelling gaan realiseren.

In Nederland komt er een nationaal Klimaat- en energieakkoord. Het nieuwe kabinet heeft als doelstelling om in 2030 49 procent minder CO2 uit te stoten dan in 1990.

Vindt u het een goede of een slechte zaak dat het kabinet maatregelen gaat nemen om te zorgen dat er in 2030 49 procent minder CO2 uitstoot is in Nederland dan in 1990?

Een goede zaak 71%

Een slechte zaak 17%

Weet niet / geen mening 12%

Een ander integratiebeleid

Het integratiebeleid verandert. Vluchtelingen met een verblijfsstatus hebben in de eerste twee jaar geen recht meer op een bijstandsuitkering en zorg- en huurtoeslagen. In plaats daarvan krijgen ze enkele honderden euro's 'leefgeld' per maand. De gemeenten gaan ze voorzien van huisvesting en een zorgverzekering, en helpen bij het integreren.

Vindt u het een goede of slechte zaak dat het integratiebeleid op deze manier verandert?

Een goede zaak 64%

Een slechte zaak 19%

Weet niet / geen mening 17%

Gereguleerde wietteelt

Er komt een proef met gereguleerde wietteelt. De wiet wordt door de overheid geteeld en verspreid bij maximaal 10 gemeenten. Doel is om te kijken of de criminaliteit afneemt en de wiet minder schadelijke stoffen bevat. Tegenstanders vinden dat verslavende middelen sowieso geweerd moeten worden.

Vindt u het een goed of een slecht plan dat er een proef komt met door de overheid gereguleerde wietteelt?

Een goed plan 64%

Een slecht plan 25%

Weet niet / geen mening 12%

Gekozen burgemeester

Het nieuwe kabinet wil de benoeming van burgemeesters uit de grondwet halen om een gekozen burgemeester mogelijk te maken.

Om een gekozen burgemeester mogelijk te maken is een grondwetswijziging noodzakelijk.

Bent u in principe voor of tegen een gekozen burgemeester?

Voor 57%

Tegen 27%

Weet niet / geen mening 16%

We leggen u nu nog kort enkele zaken uit het nieuwe regeerakkoord voor en enkele zaken die niet veranderen.

Kunt u van de onderstaande zaken aangeven welke u goed vindt en welke niet?

Als u het niet weet kunt u dit ook invullen.

Geen verruiming van het kinderpardon: goed 50%, slecht 37%

Het raadgevend referendum verdwijnt goed: 37%, slecht 55%

Geslachtsregistratie beperken bij de overheid: goed 27%, slecht 50%

Geen hulp bij zelfdoding bij voltooid leven: goed 22%, slecht 64%

Sluiting van kolencentrales (uiterlijk in 2030): goed 72%, slecht 16%

Meer 'individuele pensioenpotjes' (naast de collectieve) mogelijk maken: goed 64%, slecht 13%

Als u het hele pakket maatregelen overziet, wat vindt u dan in het algemeen van het regeerakkoord?

Goed akkoord 44%

Slecht akkoord 48%

Weet niet / geen mening 8%

VVD-kiezers: 78% goed

CDA-kiezers: 62% goed

D66-kiezers: 82% goed

CU-kiezers: 76% goed

Welke partij heeft volgens u het meeste binnengehaald tijdens de onderhandelingen over het regeerakkoord?

VVD 27%

CDA 12%

D66 9%

ChristenUnie 5%

Allemaal evenveel 21%

Weet niet / geen mening 26%

'Ik heb er vertrouwen in dat kabinet Rutte III stabiel genoeg is om 4 jaar te regeren'

Mee eens 26%

Mee oneens 57%

Weet niet / geen mening 17%

De onderstaande vraag is gesteld aan kiezers die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen VVD hebben gestemd.

Vindt u dat de VVD voldoende of onvoldoende heeft binnengehaald tijdens de onderhandelingen?

Voldoende 62%

Onvoldoende 24%

Weet niet / geen mening 14%

De onderstaande vraag is gesteld aan kiezers die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen CDA hebben gestemd.

Vindt u dat het CDA voldoende of onvoldoende heeft binnengehaald tijdens de onderhandelingen?

Voldoende 49%

Onvoldoende 26%

Weet niet / geen mening 25%

De onderstaande vraag is gesteld aan kiezers die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen D66 hebben gestemd.

Vindt u dat D66 voldoende of onvoldoende heeft binnengehaald tijdens de onderhandelingen?

Voldoende 67%

Onvoldoende 23%

Weet niet / geen mening 10%

De onderstaande vraag is gesteld aan kiezers die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen CU hebben gestemd.

Vindt u dat de CU voldoende of onvoldoende heeft binnengehaald tijdens de onderhandelingen?

Voldoende 67%

Onvoldoende 16%

Weet niet / geen mening 17%

